

Gazdálkodj okosan E-learning tananyag

EFOP-1.4.3-16-2017-00157 konstrukció számú, „A társadalmi felzárkózás kulcsa - Biztos Kezdet Gyermekeház létrehozása Pélyen” című projekthez

EGYÜTT EURÓPÁÉRT ALAPÍTVÁNY

Együtt Európáért Alapítvány

Together for Europe Foundation

Tartalom

Bevezető.....	3
Mikor kezdjük?	4
Hogyan kezdjük?.....	5
Mit tegyünk? Gyakorlati tanácsok kezdőknek	6
Mintha játszanánk – jutalom minden nap	8
Biztonságba helyezni	9
Átgondolt felkészülés és listák	9
Nem kell mindent mástól beszerezni	11
Ne vegyük meg azt, ami nem kell.....	11
Ne a munkán spóroljunk	12
Összefoglalás	13

Bevezető

Okosan gazdálkodni, tudatosan tervezni a pénzügyeinket egyre elterjedtebb és szükséges is és nem csak a felnőtteknek, hanem a fiataloknak, már alsó tagozatos iskolásoknak is. A takarékoskodás művészetét sokan sokféleképpen művelik különböző szinteken. Van, aki **remekül beosztja erőforrásait, legyen szó akár a pénzről, időről, energiáról**. Vannak, akik részletesen megtervezik a bevásárlásaikat, napjukat, menüjüket, munkavégzésük ütemét. Ezzel képesek maximálisan kihasználni lehetőségeiket, és nem kell szembesülniük azzal, hogy valamit nem engedhetnek meg maguknak, amit nagyon szeretnének. És itt húzzuk alá azt, hogy olyan vágyott dolgokról van szó, amit valóban NAGYON szeretnének. Ezekért képesek áldozatokat hozni, a pillanatnyi előnyökről lemondani. Ahhoz, hogy mi is képesek legyünk **erőforrásainkat optimalizálni**, elsőként el kell fogadnunk, hogy ez bizonyos lemondásokkal, sőt eleinte extra ráfordításokkal is jár. Ha azonban ezt képesek vagyunk elfogadni, akkor lehetőségünk nyílik arra, hogy úgy éljünk, ahogy mindig is szerettünk volna.

Tegyünk csak fel néhány kérdést magunknak! Ha pénzügyi tudatosságra szeretnék törekedni milyen tényezőket kell figyelembe vennem: Mikor kezdjem? Hogyan kezdjem? Mi a célom vele? Hogyan csináljam? Hová tegyem? Hogyan mérjem? Mi legyen az eredménye?

A tananyag célja, hogy röviden összefoglalja, és segítséget nyújtson abban, hogy kezdő pénzügyi gazdálkodóként hogyan érjük el a céljainkat és legyünk egyre tudatosabbak a pénzügyi gazdálkodás terén.

Mikor kezdjük?

A válasz egyszerű: **sosem lehet elég hamar elkezdni**. Elég csak a babaváró támogatásokra, az otthonteremtési kedvezményekre gondolni, amik mind-mind azért vannak, hogy a szülők a gyermekük jövőjére és a család jövőjére gondolva természetesen takarékoskodjanak, okosabban gazdálkodjanak, gondolva a már születés előtt is a gyermek jövőjére. A külső támogatások természetesen ösztönzőleg hatnak a belső motivációra is, amellyel segíthetünk saját magunknak is a belső pénzügyi erőforrásainkat okosabban, tudatosabban tervezni.

Abban a pillanatban, hogy a gyermek számolgatni kezdi a fakockákat, értéket rendel mellé, és viszonyítja valamihez, tudatosan építgeti az elemeket. Egy kockát elcserél két háromszögre és így tovább. Érdekes olyan feladatokat kitalálni, melyek során szín, méret és forma szerint csoportosíthatjuk tárgyakat, miközben közösen megszámloljuk őket gyermekünkkel. Így a kicsikben könnyedén rögzülnek a számok játékos formában. Ugyanígy óvodás korban már értéket lehet rendelni a pénz mellé, és gyűjteni azt valamilyen „jutalomért” cserébe. Próbáljuk csak ki a család legfiatalabb tagjain, hogy egy általuk megálmodott cél pl. egy plüss mackóért mennyi zsebpénzt szükséges gyűjteni, az miből tevődik össze és ez alapján mennyi ideig kell gyűjteni, hogy az álom valóra váljon. A gyermek motivált lesz a pénzügyeinek tudatos tervezés kapcsán ezáltal.

Napjainkban a magyar fiatalok pénzügyileg és az élet minden tervezéssel kapcsolatos területén egyre tudatosabbak. Ennek több oka is van. A fiatalok egyre hamarabb válnak önálló fogyasztóvá, hamarabb jutnak el a karrier út kiválasztásig, és hamar meg kell tanulniuk, miként osszák be a pénzüket, idejüket. Természetesen a felgyorsult folyamatoknak hátulütője az is, hogy hajlamosak hamarabb sikert és több bevételt, megtakarítást várni, mint a realitás valójában. Hozzásegít a folyamat gyorsulásához a digitalizáció robbanásszerű elterjedése is. A mobiltelefonokon pénzügyi applikációk, mobil bankok, virtuális fizetőeszközök, wallet-ek állnak rendelkezésre, amelyeket fiatalok már magas szinten képesek használni. Mindezek természetesen gyorsabbá és könnyebbé teszik tudatos pénzügyi tervezést.

Hogyan kezdjük?

A legtöbben ismerjük az érzést a hónap vége felé, amikor alig várjuk, hogy megjöjjön a fizetésünk, mert kezd kiürülni a zsebünk. Tehát feléljük a keresetünk egészét, nem teszünk félre, és még így is nehezen jövünk ki a havi pénzügyi keretünkből. Azt gondoljuk, hogy ha választhatnánk, elkerülnénk ezt a kellemetlenséget, de hát olyan kevésből, ami nekünk van, úgyszemint lehet takarékoskodni. Ezt az alapvetést el kell engednünk, hiszen gyakorlatilag bármennyi pénzből lehet spórolni, csak a megtakarítás mértéke, valamint a lemondások nagysága változó. A bevezetőben már esett szó arról, hogy némi lemondással jár, ha spórolni szeretnénk. Ez általánosságban igaz minden nagyobb cél elérésére – áldozatot kell hozni a sikerért. Ha például mindennaposak az olyan költségeink, amelyek ugyan kis tételek, de nélkülözhetők lennének, akkor ezekről le kell mondanunk, ugyanis ezekből az apró lépésekből, kis lemondásokból tudunk majd később nyaralni vagy autót venni.

A **szemléletünk megváltoztatásához legyünk nyitottak**, járjunk nyitott szemmel, vizsgáljuk a piaci trendeket, keressük az átváltozások okait, ne habozzunk, ha adódik egy jó lehetőség, **merjünk döntést hozni**. Próbáljunk meg a **napi rutinban tudatosabban tervezni** pl. bevásárló lista akár heti szinten. Fontos a koncentráció, hogy bekerüljön a napi rutinba ez a fajta gondolkodás. **Legyen megszokás!** Éreztesd magaddal, hogy egy terv része minden nap pl. vizualizáld egy hűtőre ragasztott post-it-tel. **Kommunikáld másoknak** is, és halld meg a véleményeket, kérdezz, tegyél fel még két kérdést mielőtt döntést hoznál, **fogadd el a dicséretet és a kritikából is tanulj, hasznosítsd belőle, amit lényegesnek tartasz!**

Ha ezt elfogadjuk, akkor érdemes kipróbálni az alábbi tippeket.

Mit tegyünk? Gyakorlati tanácsok kezdőknek

Először érdemes tudatosan figyelni arra, hogy mit vásárolunk, hová megy a pénzünk. Ne elégedjünk meg annyival, hogy csak legyintünk: a legszükségesebbekre költünk, semmi extrára nem fordítjuk forintjainkat. Azért ne tegyünk így, mert szinte bizonyosan nem igaz. Ahhoz, hogy tudatosan tudjuk kezelni pénzügyeinket, érdemes először csak megfigyelni saját szokásainkat. Az első hónapban próbáljuk ki vezetni egy táblázatban, hogy mi mindenre fordítottunk pénzt. A legjobb, ha elektronikus formában (excel tábla) tesszük ezt, de papíralapon is működik. Minden este, de legalább heti rendszerességgel szánjunk pár percet arra, hogy összeírjuk az aznapi kiadásainkat. Ebben segítségünkre lehetnek a bankok egyes applikációi, de akár letölthetünk kifejezetten spórolást segítő programokat is. Ne csaljunk, írjunk be mindent a táblázatunkba: cigaretta, buszjegy, a koldusnak adott apró. Ez azért fontos, mert csak így kaphatunk a valóságot tükröz képet, és csak így leszünk képesek megítélni, hogy hol lehetne picit szorítani a nadrágszíjon. **Érdemes szembe állítani a kiadási oldalt a bevételi oldallal, úgy hogy mindkettő változás látszódjon dinamikusán, és kettő közötti egyenleg is látható legyen.** Emellett fix tételként szerepeljen az elérni kívánt célösszeg is. Segíti az áttekinthetőséget, ha a napokon belül kategorizáljuk a tételeket: legyen mondjuk zöld színű az a cella, amiben valami elengedhetetlen szerepel (a szükséges napi élelem, rezsi, stb.); kék, amiben valami szükséges, de azért extra dolog van (például fodrász, manikűr, új cipő, színházjegy); piros legyen az az extra kiadás, ami semmilyen formában nem tesz hozzáunk – inkább elvesz (cigaretta, alkohol, egészségtelen nassolnivaló stb.). Ennek a segítségével a hónap végén összesíthetjük az egyes csoportba tartozó kiadásokat. Annak tudatosítását erősítendő, hogy nagyságrendileg mire mennyi ment el rajzoljunk méretarányos téglalapokat egymás mellé, és színezzük ki a megadott színnel. Nyilvánvalóan akkor voltunk ügyesek, ha a zöld lesz a legnagyobb. Ha ez megvan, akkor remélhetőleg képesek vagyunk már felismerni, hogy milyen kiadásainkon lehetne valamit faragni. A következő hónapban ugyanígy vezessük a kiadásainkat, de most igyekezzünk emlékeztetni magunkat, mire kéne kevesebbet költeni – hónap/hét végén pedig nézzük meg, mire mentünk a kísérletünkkel.

A Zsebpénz

Külön fejezetet érdemel a zsebpénz témaköre, hiszen **minden egyes ember zsebpénzzel kezdi a pénzügyi pályafutását**. A főbb kérdések a szokásosak: adjunk-e egyáltalán zsebpénzt a gyermekeknek vagy ezt ne erőltessük? Mennyi zsebpénzt adjunk, mikor és miért, ha adunk? Rengeteg kérdés jut eszünkbe, de abban egyetérthetünk, hogy a zsebpénz kezelésével a gyermekek hamarabb képesek lesznek elsajátítani a pénzügyi tudatosság alapelveit, megismerhetik hogyan takarékoskodjanak, annak hátrányait és előnyeit, illetve szinte biztosan megtapasztalhatják a túlköltekezés hátrányait is, amiből természetesen később előnyt is kovácsolhatnak.

Fizetés vagy jutalom? **A gyermekeknek is lehet fizetést adni, ha megdolgoztak érte**. Ennek több oka is van. Egyrészt munkáért, tehát valamilyen hasznos tevékenységért kapnak megérdemelt pénzösszeget, ami természetesen célszerűen ne legyen túlzó. Például érdemes a gyermekeket bevonni a házimunkába, a kertgondozásba, olyan egyébként nem mindennapos tevékenységekbe, amely magától értetődő pl. rakj rendet magad után a szobában. Egy gyermek azonban természetesen nem dolgozik minden nap, így az extra fizetés mellett érdemes **rendszeres zsebpénzt** is biztosítani számukra, amellyel minden héten vagy hónapban fix. összegként kalkulálhat és oszthatja be magának. Jutalmazhatjuk is a gyermeket pl. jó teljesítményért az iskolában, amely a havi kalkulált bevétel mellett **extra bevételt** jelenthet és motivációs tényezőként hathat számára. Ugyanígy előfordulhat a **túlköltekezés**, amely esetben fontos, hogy nem pótoljuk a kieső összeget, hiszen az életben bármikor kerülhetünk nehéz anyagi helyzetbe, akár önhibánkon kívül, akár a saját hibánkból, vagy a saját felelősségi körünk be tartozó okokból. Ezért túlköltekezés esetén megtapasztalhatjuk, hogy tudatosabb tervezéssel elkerülhető lett volna a deficit helyzet vagy sem.

Összességében elmondható, hogy a **zsebpénz nagyon hasznos eszköze a pénzügyi tudatosságra való nevelésnek**.

Mintha játszanánk – jutalom minden nap

Egy remek módszer lehet a **motiváció fenntartására**, ha havi bevételeinket a következők szerint előre felosztjuk. Először is vonjuk le az elkerülhetetlen kiadásokat (rezsi, lakbér stb.), de ne akarjunk azért görcsösen ide mindent beszorítani (pl. a reggelink árát), mert akkor elvész az élvezet, és sanyargatássá válik, ami biztosan bukáshoz vezet a tudatosság terén hosszútávon. Szóval legyen egy ilyen módon lecsökkentett összegünk, amit osszunk le annyi felé, ahány nap a következő fizetésig hátravan. Ezzel megkapjuk, hogy egy nap maximálisan mennyit költhetünk el. Ezt írjuk fel egy táblázatba, amelyben a nap végén a fentebbiek szerint rögzítsük napi kiadásainkat (sőt, ha nem akarunk, nem muszáj színezni, csak mindenképp írjuk fel). Előre szögezzük le: ne ámítsuk magunkat azzal, hogy majd később, majd holnap, majd valamikor rögzítjük az adatokat, mert nem fogjuk, és el fogjuk felejteni. Ezért egyrészt tegyük el minden blokkot a pénztárcánkba, másrészt a nap végén vigyük fel táblázatunkba az összegeket. Fontos a tudatosság ezen a téren is, illetve az, hogy fókuszáltak legyünk a feladatot illetően, mert egy idő után könnyed megszokássá válik az első sikerélmények után különösen. A lényeg nyilván az, hogy a napi keret alatt maradjunk. Ez, ha sikerül, akkor rögtön ki is tudjuk számolni, hogy aznap mennyit spóroltunk – tehát mennyi a jutalmunk. Nagyon jó érzés, ha nemcsak a hét/hónap végén látjuk munkánk eredményeként pozitívan maradt bankszámlaegyenlegünket, hanem minden egyes nap érzékeljük, hogy mennyit sikerült félretennünk. **Felfoghatjuk úgy is, mintha egy játék lenne az egész, és annál ügyesebbek vagyunk, minél több pénzünk marad egy-egy nap végén.** Emellett azért arra figyeljünk, hogy a pluszos napokon felbuzdulva, ne legyenek hirtelen mínuszok is.

Biztonságba helyezni

Az is jó megoldás lehet, ha a fizetésünk egy részét már rögtön a hét/hónap elején félretesszük (mondjuk egy alszámlára, takarékpénztárba stb.). Arra figyeljünk, hogy ne csak a számlánkon vagy a pénztárcánkba, esetleg otthon a zoknis fiókban tartsuk, mert ott túl könnyen hozzáférhetünk. Legyen valami nehézség, plusz lépés, ami ahhoz kell, hogy ezt az adott összeget elkölthessük. Remélhetőleg az alatt, amíg ezt meglépnénk, meggondoljuk magunkat, és nem nyúlunk hozzá. Vagy ha mégsem gondoljuk meg magunkat, legalább megfontoltabban fektetjük be forintjainkat. A módszer megóv minket az impulzusvásárlásoktól, és valószínűbb, hogy így utóbb nem fogjuk megbánni pénzköltésünket. Emellett egy kis idő elteltével már lesz egy értelmezhető összegű megtakarításunk, amihez nyúlhatunk, ha bármi váratlan történne, és nem kell majd kétségbeesni, hogy kitől is kérjünk kölcsön, hogyan is teremtsük elő a szükséges pénzt. Ugyanakkor fontos, hogy ha **rész célhoz vagy a vég célhoz értünk és összegyűlik az az összeg, amit előzetesen is el akartunk költeni, akkor bátran nyúljunk hozzá és élvezzük a gyümölcsét a megtérülésnek.**

Átgondolt felkészülés és listák

A tudatosabb vásárlást segítik elő a **bevásárlásokhoz készített listák** is. Ehhez szükséges annak kitalálása is, hogy mit szeretnénk enni a következő napokban, vagy akár egész héten. Tehát nem baj, ha megbarátkozunk a menütervezés gondolatával is. Ez azt jelenti a gyakorlati lépésekre lefordítva, hogy például vasárnap este ülünk le, és gondoljuk végig, a héten mit szeretnénk főzni, mi legyen a reggeli, ebéd, vacsora, nassolnivaló. Ha ez megvan, már látjuk, milyen alapanyagokra van szükségünk. Először nézzünk otthon körül, hogy ezek közül mi van otthon, hogy ne kelljen feleslegesen venni semmit. Egyrészt, mert csak helyet foglal, másrészt azért, mert a feledés homályában meg fog romlani kis kamránk tartalma. Ha már megvan, mit kell vennünk, nézzünk szét a boltok különböző akciói közt. Ezzel elkerülhetjük az utólagos bosszankodást, hogy valamit áron felül vettünk meg. Általában szoktak a postaládába bedobni reklámújságokat, de már online is elérhetők a különböző akciós ajánlatok. Sőt, akár az üzletek

hírleveleire is feliratkozhatunk, így garantáltan nem fogunk lemaradni az aktuális akciókról. Emellett már különböző kuponokat is tölthetünk le az internetről, applikációkból, amelyek szintén segíthetnek néhány forint megtakarításában. Némiképp a fentebbieknek ellentmondva ilyenkor érdemes arra is figyelmet fordítani, hogyha nagyobb kedvezmény van valamely tartós élelmiszerre, tisztítószerre, ruhára, amelyre borítékolhatóan szükségünk lesz a jövőben, akkor érdemes most, alacsonyabb áron beszerezni azt. Vagy akár egy kicsit változtathatunk is a heti menün, hogy igazodjon a jó áron kapható élelmiszerekhez.

Tapasztaljuk ki mely boltokban mit érdemes venni, kísérletezzünk sajátmárkás termékekkel, amik általában olcsóbbak is. Ha van egy kis időnk, az interneten is találunk már számos véleményt ezekről blogbejegyzések, Instagram vagy Facebook posztok formájában, sőt videókat is készítenek, melyekben összehasonlítják például a különböző szalámikat vagy öblítőket. Ezek segítségünkre lehetnek akkor, ha vennénk valami olcsóbbat, de félünk, hogy esetleg nem lesz a megszokott minőségű az adott termék. Mielőtt boltba mennénk tehát, legyen nálunk egy jól összeállított lista. Az igazán profik a bolt berendezését is figyelembe veszik. Tehát ha a bejár után vannak a zöldségek és gyümölcsök, akkor ezeket írja a lista elejére. Ha utána a húspult következik, akkor a listán a húsok következnek, mint második nagyobb csoport. Ha már ilyen tudatos vásárlók vagyunk, akkor a pénztárcánk és környezetünk védelmére vigyünk magunkkal vászontászkát, illetve vászonzsákocskákat, hogy ne kelljen műanyagzacskókat használnunk. Az is jó megoldás lehet, ha nem nagy bevásárlóközpontokban vesszük meg a szükséges dolgokat, hanem kimegyünk a piacra, megkeressük a helyi termelőket, és az ő portékáikat választjuk. Ezzel garantáltan támogatjuk a hazai termékeket és terményeket, illetve nagyobb valószínűséggel kapunk jó minőségű árut.

A tudatos vásárlás nem csak az élelmiszerekre vonatkozik, alkalmazhatjuk pl. ruhaneműk vásárlásakor is. Gondoljuk csak végig, hogy egy szezon végi leárazás során beszerezett ruhadarab akár 50%-os kedvezménnyel is megvásárolható, és csak annyi a teendőnk, hogy tudatosan készülünk erre, és várunk néhány hónapot, hogy hordhassuk vágyott ruhadarabunkat szezonban is. Hát nem megéri?

Nem kell mindent mástól beszerezni

Ha van konyhakertünk, érdemes a rendelkezésünkre álló, kézenfekvő lehetőséget kihasználni: termesszük meg magunknak, amit tudunk, így azt **nem kell megvásárolni**. Ezzel egyrészt garantáltan tudni fogjuk, hogy mi kerül az asztalunkra, másrészt a mostanában aranyárban mért zöldség és gyümölcs egy részét nem kell megvásárolnunk. Mindent persze nem lehet kiváltani, néha így is kell majd vásárolnunk, de jóval kevesebbet. Fűszernövényeket is tarthatunk, ami nem csak a pénztárcánknak, hanem ételünknek is jót fog tenni. Sokan tapasztalják, hogy az adott gyümölcs vagy zöldség sok termést hoz a szezonjában, amit akkor épp képtelen elfogyasztani. Ne hagyjuk ezeket tönkremenni, inkább tegyük el, hogy az év többi szakaszában is élvezhessük ízüket. Készítsünk befőttet, lekvárt, főzzünk lecsót, és örüljünk szorgosságunknak az ínségesebb időkben.

Jól működő módszer a csere is. Jól működő közösségekben a felajánlott felesleges termékekért kérhetünk más nemű, számunkra szükséges hasznos termékeket, tárgyakat, eszközöket stb. amivel kialakítható egy win-win szituáció.

Ne vegyük meg azt, ami nem kell

Tovább spórolhatunk a konyhapénzen, ha bizonyos tételeket teljesen elkerülünk. Ilyenek az egészségtelen édességek és sós nassolnivalók. Ezek nélkül egészségesebb az étkezésünk is, de, ha mégis mindenképp szükségünk lenne ilyesmire (vendégeket várunk, vagy mi magunk kívántuk meg nagyon), akkor inkább készítsünk otthon valamilyen költséghatékonyabb és egészségesebb megoldást. Például chips helyett süssünk ki édesburgonyát, vagy répakarikákat, amelyek a megfelelő fűszerekkel isteni lehetnek. Ha fagyaltra vágyunk, fagyasszunk le banánt (erre a már nagyon barna, egyébként kidobásra ítélt egyedek is megfelelőek). A fagyott banánt turmixoljuk össze egy kevés tejjel, és már kész is a hideg édesség. Kerüljük a készételeket is. Jóval olcsóbb és egészségesebb, ha mi magunk készítjük el a harapnivalót. Itt pedig nemcsak a főételekre kell gondolni, hanem a többi étkezésünkre fogyasztott táplálékra is. Reggelire süthetünk zabkekszet, vacsorára keverhetünk össze salátát.

A lényeg, hogy mindig legyen otthon, illetve munkahelyünkön kéznél valamilyen étel, mert másként sokkal könnyebben elcsábulunk a büfében, kisboltban valami drága péksüteményre. Akkor viszont, ha nálunk van az általunk készített elemózsia, valószínűleg nem veszünk mást, hiszen mégsem akarjuk kidobni a saját munkánkkal előállított, majd magunkkal is cipelt étket. Ezt a szabályt kövessük gyermekeink esetében is. Inkább csomagoljunk nekik tízórait és uzsonnát, semmint pénzt adjunk valami rossz minőségű és drága ételre, amit az iskolabüfében szerezhet be csemeténk. **Ezzel már utódainkat is tudatos pénzköltésre, valamint egészséges életmódra nevelhetjük.**

Ne a munkán spóroljunk

Mint már feltűnhetett, extra **energiát és időt kell fordítanunk a spórolási rutinunk kialakítására**. Ez lehet, hogy egy kicsit riasztóan hathat, de megéri ezt a plusz befektetést. Egyrészt azért, mert ahogy egyre nagyobb gyakorlatunk lesz, úgy egyre kevesebb időt és energiát fog felemészteni e tevékenység, másrészt a megmaradó forintjaink majd igazolják munkánkat. Ha egyelőre nem tudjuk elképzelni, mikor tudjuk a fentebbieket elvégezni, akkor osszuk be napunkat. Ez annyira nem nagy munka, hiszen jelentős részét kiteszi az alvás, valamint a munka. A maradék pár órával kell kezdenünk valamit. Jelöljük ki előre, hogy például vasárnap délután átnézzük a hűtőt, kamrát, kitaláljuk, mit szeretnénk venni a boltba. Hétfő délután menjünk bevásárolni. Azt is megtervezhetjük, hogy mikor főzünk. Esetleg kérhetjük családtagjainkat, hogy csatlakozzanak, így megosztható a munka. Hogy ne uralja le az összes szabadidőnk ez a sok elfoglaltság, tervezzük be a sportolást, a barátokkal töltött időt, sőt – bármilyen furcsán is hangzik –, a semmittevést is. Így biztosan marad időnk a szórakozásra, illetve kikapcsolódásra is, de az eltervezett munkáink, kötelezettségeink sem maradnak hátra.

Van, akinek este már nincs energiája főzni vagy bevásárolni. Ezt is vegyük figyelembe – nem mindenki a nap ugyanazon szakában produktív. Ha jobban fekszik a délelőtti bevásárlás és a reggeli főzés, akkor sem kell elkeseredni. Ebben az esetben **írjuk össze pénteken a listánkat**, szombat reggel pedig kezdjük a boltban, majd tüsténkedjünk a konyhában. Ha nem is minden napvégi főzést és vásárlást kerülünk el ezzel, azért jócskán le vesszünk saját, hétköznapi vállunkról a terhet.

Összefoglalás

A pénzügyi tudatosságra való törekvés nagyon hasznos és nem lehet elég korán elkezdni.

Az élet minden területén tudatosságra törekszünk, így azzal, hogy a pénzügyeinkre odafigyelünk, egyúttal odafigyelünk az időnkre, a munkánk minőségére és mennyiségére, a szezonálisra, a trendekre, az okos eszközöket mi is okosan használjuk és költséghatékonyan, környezetünket kímélve tudunk több pénzt megspórolni és a meglévőt hatékonyabban felhasználni.